

ПЕДАГОГІЧНИЙ МУЗЕЙ УКРАЇНИ

Директор Музею – Олександр Петрович Міхно, кандидат педагогічних наук.

Директор Музею О.П. Міхно

Педагогічний музей України є одним із найстаріших музеїв нашої держави. Історія Музею розпочинається у 1901 р., коли було створено Педагогічний музей при управлінні Київським навчальним округом. У 1912 р. для Музею побудоване спеціальне приміщення на кошти київського мецената Семена Могилевцева за проектом архітектора Павла Альошина. З цього часу Музей почав працювати як науково-методичний центр Київського навчального округу, де, крім демонстрації колекцій, проводились лекції для викладачів різних типів навчальних закладів, діяли літні курси. Музей мав фахову бібліотеку, кабінети для демонстрування посібників і приладів, зразковий фізичний кабінет тощо. Першим директором Музею у власному приміщенні став український педагог Олександр Музиченко. В роки Української революції 1917—1921 рр. музей очолювали відомі українські вчені, педагоги Володимир Науменко (1917), Олександр Грушевський (1917—1918), Леонід Добровольський (1918—1919).

1917 року в приміщенні Музею розміщувалася Центральна Рада. Тут відбувалися урочистості з нагоди відкриття різних освітніх установ, а у листопаді 1917 р. було засновано Педагогічну академію — передвісника Національної академії педагогічних наук України. У цьому приміщенні було проведено перші Всеукраїнські з'їзди вчителів (весна та осінь 1917 р).

Після встановлення радянської влади в будинку Педагогічного музею було розміщено Пролетарський музей (1921), Музей революції (1924), облвиконком (1932—1935). У 1935—1937 рр. за проектом П. Альошина було проведено реконструкцію будинку, внаслідок якої його розширено в глибину кварталу. З 1938 до 1982 р. тут містилася Київська філія музею Леніна (пізніше — на вул. Хрещатик, 2).

У 1982 р. будівлю повернули освітянам і відтоді тут знаходиться Київський міський будинок учителя та відновлений Педагогічний музей (Постанова Ради Міністрів Української РСР № 172 від 18 квітня 1983 р. про створення Республіканського педагогічного музею у віданні Педагогічного товариства УРСР, який проіснував до 1991 р. В листопаді 1991 року назву музею змінено на Педагогічний музей України).

Згідно з Постановою Кабінету Міністрів України від 16 червня 1992 р. № 335 «Питання Академії педагогічних наук України» Музей став однією з установ – засновниць Академії поряд з Науково-дослідним інститутом педагогіки та Науково-дослідним інститутом психології.

Велику роботу по організації діяльності відновленого Музею здійснили його директори — В. Чумак (1983—1993), А. Кирпач (1993—1997), В. Тригубенко (1997—2005), В. Малюга (2005—2013). З грудня 2013 р. музей очолює О. Міхно.

Місія сучасного Педагогічного музею України — збереження, вивчення, наукова інтерпретація та презентація історії та сучасного стану української освіти та педагогічної думки, здійснення діяльності як культурно-освітньої інституції нової формації. Ця місія реалізується комплексно у науково-дослідній, науково-фондовій, науково-експозиційній та культурно-освітній діяльності.

В основу діяльності Музею покладено науково-дослідну роботу — вивчення фахової літератури, наукове опрацювання фондів матеріалів та

експонатів стаціонарної експозиції і тимчасових виставок, підготовка матеріалів для публікацій у виданнях з питань музеєзнавства та історії освіти, участь у науково-практичних конференціях, семінарах, надання консультацій і т.п. З метою оприлюднення результатів наукового опрацювання фондів матеріалів у 2015 р. започатковано 2 музейні видавничі серії — «Бібліофонд Педагогічного Музею» та «Педагогічні републікації». Науково-дослідна робота є підґрунтям для організації інших напрямів діяльності Музею.

Науково-фондова робота — це пошуки, збирання, облік, наукове опрацювання згідно з нормативною документацією експонатів, їх належне зберігання у відповідному місці. Фонд Музею станом

Стародрук XVII ст.

на 31.12.2016 р. становив 46 274 одиниць зберігання: 35 320 од. — основний фонд, 10 954 од. — науково-допоміжний фонд.

Особливий напрям діяльності Музею — створення умов для зберігання та забезпечення належного функціонування наукового об'єкту «Колекція стародруків Педагогічного музею України» (рукописи, стародруки та рідкісні видання 1477—1923 рр.) — унікального історико-культурного явища, цінного інформаційного ресурсу та джерела наукових досліджень. У 2001 р. за поданням НАПН України цю колекцію визнано науковим об'єктом, що становить національне надбання (Постанова Кабінету Міністрів України №1709 від 19.12.2001), а у 2009 р. Міністерством освіти і науки України її внесено до відповідного Державного реєстру (свідоцтво № 81 від 19.02.2009). Музей також зберігає колекції підручників, документів, фотознімків, фахові

періодичні педагогічні видання, педагогічні посібники XIX—XX ст., комплекти матеріалів учителів та вчених-педагогів України. Фондами Музею активно користуються аспіранти, докторанти, науковці ВНЗ, студенти та учні-дослідники.

Культурно-освітня діяльність є важливим компонентом музейної комунікації й одним із провідних напрямів музейної роботи. Культурно-освітні програми та проекти Музею — це насамперед оглядові та тематичні екскурсії по експозиції та тимчасових виставках (в тому числі англійською мовою), а також інші заходи: музейні заняття («Від пера до комп'ютера», «Граючись навчаємось», «Чарівне місто»), науково-популярні лекції (цикл

Експозиційна зала музею

інтерактивних лекцій «Педагогіка дитинства: нове життя «старих» методик навчання і виховання» (у форматі педагогічних консультацій для всіх охочих), презентації книг з історії освіти, інноваційних навчальних проектів, проведення засідань історико-педагогічних студій. Одним з найбільш успішних є проект «Інститут у музеї», що реалізується спільно з Інститутом післядипломної педагогічної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка. З-поміж останніх освітніх проектів Музею особливо популярними стали «Школа юного екскурсовода» (для учнів 5—11 класів) та «Школа музейної магії» (для школярів 5—9 класів). У 2016 р. Музей вперше в Україні розпочав реалізацію освітнього проекту «Школа для музейників по роботі з особливими відвідувачами», у межах якого відбуваються навчальні

семінари для музейних працівників з усієї України. Одним із результатів проекту є адаптація виставок Музею для відвідувачів з тяжкими порушеннями зору.

Найбільш видимою є науково-експозиційна виставкова робота Музею. Організація виставок дає можливість оживити експозицію музею цікавими темами, що стосуються освіти і педагогічної науки, окреслити їх місце у сучасному світі, їх взаємодію з культурою і суспільством. Тимчасові виставки дають змогу експериментувати з новими підходами до експонування, апробувати сучасні музейні технології, спілкуватися з відвідувачами. Виставкова діяльність Музею має загальнодержавний вимір: Музей систематично організовує Всеукраїнські виставки («Українська мова — державна мова в закладах освіти» (1997), «Педагогіка В. Сухомлинського на зламі століть (1999), «Освітній ренесанс доби УНР» (2009), «НАПН

Виставкова зала музею

України — 20 років» (2012), «Шкільний музей: ретроспектива і сьогодення» (2013) та ін. Серед персональних виставок великий інтерес у відвідувачів викликали виставки, присвячені Т. Бугайко (1993), Я. Чепізі (1995), Б. Грінченку (1998), М. Даденкову (2005), І. Франку (2006), Г. Костюку (2009), М. Пирогову (2010), Є. Гребінці (2012) та ін. Останнім часом сформувався окремий напрям виставкової роботи Музею — тематичні виставки, присвячені спадщині Василя Сухомлинського.

З метою популяризації роботи Музею діє офіційний сайт <http://pmu.in.ua>, на якому поруч з традиційними рубриками («Новини», «Історія музею», «Виставки», «Публікації») створено й оригінальні: «Музеї педагогів», «Музейна педагогіка» та її підрубрики «Електронна бібліотека», «Освітні програми музеїв», «Навчальні програми для гуртків», «Шкільні музеї», «Музейні експедиції».

Важливим напрямом діяльності Музею є міжнародна співпраця. У 2016 р. музей став учасником Міжнародної пересувної виставки «Шляхи освіти слов'янських народів» / «Paths of education in the Slavic world», яка експонувалася у грудні 2016 р. — квітні 2017 р. у Словенському Шкільному музеї в Любляні (Slovenski šolski muzej). У липні 2017 р. фахівці Музею взяли участь у 17-му Міжнародному симпозиумі музеїв історії освіти (офіційна назва — 17th International Symposium for School History Museums & Collections), що відбувся у м. Дордрехті (Нідерланди) в Dutch national museum of education (Нідерландський національний музей історії освіти). Цього року Музей став співорганізатором XIII науково-практичної конференції Європейської асоціації музеїв історії медицини / European Association of Museums for the History of Medical Sciences (EAMHMS), що відбулася у серпні в Києві у Національному музеї медицини.

Сучасний Педагогічний музей України не тільки зберігає минуле, але й професійно допомагає відвідувачам через реальні предмети, документи відчутти живий зв'язок часів і людських долі. Музей займає сьогодні активну позицію у просвітництві своєї аудиторії, використовуючи для цього максимум можливостей. Все це — закономірний результат багаторічної, самовідданої, цілеспрямованої та плідної роботи колективу. Щороку Музей приймає близько 20 тис. відвідувачів.

Адреса: вул. Володимирська, 57 (Будинок учителя),
м. Київ, 01030.

Тел./факс: + 38 044 2343666,

e-mail: pedmuz@gmail.com